

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krome.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopiši se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Ubožna oskrba in župni uradi.

Naš ubožni zakon, o katerem se sicer ne more reči, da je vzoren in moderen, ima med drugimi tudi določbo (v § 35.), po kateri se ima vršiti ubožna oskrba v občinah sporazumno z župnimi uradi, odnosno z dotičnimi župniki ali njihovimi namestniki.

Če pomislimo, v kateri dobi je bil ta zakon izdan, moramo tembolj vpoštevati te določbe v sedanjem času, ako je že pred 30 leti uvidel zakonodajalec potrebo sodelovanja duhovščine pri ubožni oskrbi, — torej onega faktorja, ki je edini iz vsega početka izvrševal to karitativno (dobrodelno) nalogo v človeškem življenju.

Do zadnjega časa občine te zakonite določbe sploh niso upoštevale, — bodisi ponekod iz mržnje do duhovščine, bodisi tudi vsled nepoznanja teh zakonitih določil. — Prvo in drugo je bilo mogoče in bi se dali navesti konkretni slučajji.

Pa bodisi temu kakorkoli, — tudi gori navedeno postavno določilo bo treba uvaževati in se ravnati po njem. — Da pa se ne bodo mogli župani odnosno občinski odbori izgovarjati, češ da so jim dotična postavna določila neznana, je opozoril deželni odbor vsa županstva na določila § 35. ubožnega zakona s posebno okrožnico, ki jo priobčujemo v sledečem, da bodo o njej poučeni tudi širši krogi, ker stoji tudi ubožna oskrba, kakor vse drugo javno gospodarstvo, pod kontrolo javnosti, in ima vsak občan pravico izpodbijati tudi sklepe glede ubožne oskrbe, če se ne store v postavni obliki.

* * *

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Štev. 23.564. — Ubožni zakon z dne 28. avgusta 1883, dež. zak. št. 17, določa v § 35. med drugim tudi nastopno:

„Župnikom, (kadar so sami zadržani, od njih poslanim namestnikom) tistih fará, h katerim županija spada vsaj z jedno tretjino svojih stanovnikov, ali katerih farna cerkev leži v okoliših županije, gre pri obravnavah o ubožni oskrbi v občinskem odboru, kateri se mora za to posebej sklicavati, oziroma v morebiti postavljenem ubožnem svetu (§ 36.), sedež in glas.“

Na to zakonito določilo opozarja deželni odbor vse župane s pripomnjo, da morajo k sejam občinskega odbora, v katerih se bo obravnavalo o ubožnih zadevah, povabiti tudi župnika dotičnega kraja, oziroma njegovega namestnika, ker bi bil deželni odbor v nasprotnem slučaju primoran take sklepe občinskega odbora razveljaviti.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 2. novembra 1912.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Zakoni in predpisi za orožništvo.

Organična določila za c. kr. orožništvo.

§ 1.

Orožništvo je vojaško urejeno, enotno stražno krdelo, kateremu so poverjene naloge, ustanovljene z zakonom z dne 25. decembra 1894.

§ 2.

Stališče in pravice orožnikov glede izvrševanja javne varnostne službe, njihove dolžnosti in pravice kot vojaki, potem delokrog posameznih organov so urejene z zakonom z dne 25. decembra 1894., s temi organičnimi določili, s službeno inštrukcijo, s službenim pravilnikom za c. in kr. armado in z drugimi predpisi, ki se izdado ukaznim potom.

§ 3.

Stanje orožniških štabnih in višjih častnikov, računovodij, potem moštva in pisarniških služabnikov določi po potrebi za posamezne upravne okraje minister za deželno brambo.

(Sedanje sistemizirano stanje je razvidno iz tabele na strani 92.)

§ 4.

V enem političnem upravnem okolišu nameščeno orožništvo tvori vojaško, ekonomično (gospodarsko) in upravno samostojno krdelo, ki se imenuje deželno orožniško poveljstvo.

Deželna orožniška poveljstva, ki imajo zaporedno tekoče številke, so podrejena ministrstvu za deželno brambo.

Štab posameznih deželnih orožniških poveljstev je ondi, kjer je sedež dotičnega političnega deželnega oblastva.

§ 5.

Deželnim orožniškim poveljstvom poveljujejo štabni častniki, katerim je v svrhu oskrbovanja službe pridruženo potrebno število častnikov, pri večjih poveljstvih tudi štabnih častnikov, potem računovodij odnosno računskih stražmojstrov, kakor tudi potrebno število šarž in pisarniških služabnikov.

Kadar je to vsled posebnih okolišnosti potrebno, se morejo štabni častniki namestiti tudi izven sedeža štabnega poveljstva.

§ 6.

Deželna orožniška poveljstva so razdeljena v oddelke in zadnji v postaje.

Posameznim oddelnim poveljstvom so poverjeni gospodarski in upravni posli za okoliš več oddelkov.

Oddelki in postaje imajo ime onega mesta, kjer so nameščeni, nadalje številke, zaporedno za oddelke v okolišu nadrejenega deželnega orožniškega poveljstva in za postaje v okolišu predpostavljenega oddelka.

§ 7.

V svrhu teoretičnega izvežbanja poskusnih orožnikov za službo, potem orožnikov za postaje vodje, obstoji pri vsakem deželnem orožniškem poveljstvu dopolnilni oddelek.

§ 8.

Na sedežu vsakega političnega okrajnega oblastva, potem pa, če se pokaže potreba, tudi v večjih, industrijskih ali sicer važnih krajih, se namestijo orožniške postaje.

Postaja v kraju službenega oblastva se imenuje „okrajno orožniško poveljstvo“.

§ 9.

Za poveljnike oddelkov so postavljeni ritmojstri ali nižji častniki, za postaje na sedežu službenega oblastva stražmojstri in za ostale postaje, če obstojajo iz več kakor dveh mož, postaje vodje.

§ 10.

Poveljnikom dopolnilnih oddelkov je po številu moštva, ki se ima poučevati, v svrhu poučevanja in

za upravo dodeljeno potrebno število pomožnih organov; (častniki oziroma stražmojstri).

Pri manjših deželnih orožniških poveljstvih, za katera niso sistemizirana mesta pobočnikov (adjutantov), opravljajo poveljniki dopolnilnih oddelkov tudi službo pobočnikov.

Ostalim poveljnikom oddelkov se more pridodati še drugi častnik, ako zahtevajo to posebne razmere.

Poveljnikom upravnih oddelkov se prideli potrebno računsko osebje iz stanja moštva.

Onim okrajnim orožniškim poveljnikom, ki so nameščeni v okrajih, ki so važni z ozirom na razsežnost ozemlja, število prebivalcev, razvoj industrije ali iz drugih vzrokov, se morejo izjemoma prideliti postaje vodje kot namestniki; dovoljenje za to je izprošiti od slučaja do slučaja pri ministrstvu za deželno brambo.

§ 11.

Posameznemu oddelnemu poveljstvu se sme pridediti samo toliko postaj oziroma toliko moštva, da ga more poveljnik natančno poučevati in nadzirati.

Dodelitev postaj se naj izvrši po celih političnih okrajih.

Izjeme od tega določila more dovoliti samo minister za deželno brambo.

Sedež oddelnih poveljstev določa minister za deželno brambo sporazumno z deželnim orožniškim poveljnikom in političnim deželnim oblastvom.

§ 12.

Sedež in število moštva posameznih postaj določi v mejah od ministra za deželno brambo za posamezne upravne okraje sistemiziranega stanja — politično deželno oblastvo sporazumno z deželnim orožniškim poveljstvom.

Vsaki orožniški postaji se sme odkazati samo en nadzorni rajon (okraj), katerega vasi in objekti leže v enem in istem sodnem okraju. Glede morebitnih izjem velja določilo § 11. odstavka 3.

§ 13.

Število moštva posameznih postaj se ravna po razsežnosti rajona, ki ga imajo nadzorovati, po terenskih razmerah, po številu prebivalstva, po številu vasi in objektov in po drugih okolištinah, ki so važne za delovanje moštva.

§ 14.

Premestitev častnikov in moštva na razna službena mesta se sme izvršiti samo iz važnih službenih ozirov.

Premestitev štabnih častnikov določa cesar, premestitev častnikov in moštva iz okraja enega deželnega poveljstva v drugega pa minister za deželno brambo.

Premestitev častnikov in moštva v okraju enega deželnega orožniškega poveljstva določa v slučaju vpoklicanja na višja službena mesta ali v slučaju njihovega napredovanja deželni orožniški poveljnik samostojno, v vseh drugih slučajih pa samo po odredbi oziroma s pritrditvijo političnega deželnega oziroma

okrajnega oblastva, in sicer zadnjega samo glede pristojnega moštva.

O izvršenih premestitvah častnikov se mora predložiti ministrstvu za deželno brambo vtemeljeno poročilo.

§ 15.

Predstojnikom orožništva gredo glede njihove osebe kakor tudi glede poveljevanja, nadalje v razmerju do podrejenih oseb, one pravice in dolžnosti, ki so predpisane v službenem pravilniku za c. in kr. armado za tem enake vojaške šarže in poveljnike; te pravice gredo:

1. Deželnemu orožniškemu poveljniku pravice poveljnika vojaškega krdele. Namestniki deželnih orožniških poveljnikov in detaširani štabni častniki izvršujejo kazensko pravo v zmislu § 151., odst. 2. orožniške službene inštrukcije;

2. poveljniku oddelka pravice nedetaširanega poveljnika stotnije; in

3. poveljniku postaje pravice podčastnika v obče, potem pa kot podčastniku, ki posluje kot poveljnik detaširanega oddelka.

§ 16.

Posebne naloge in dolžnosti posameznih orožniških organov v gospodarskem in upravnem oziru, kakor tudi glede pouka in varnostne službe, glede katere se je vselej ozirati na ingerenco (vpliv) političnega oblastva, ki mu je zagotovljena v zakonu z dne 25. decembra 1894., so urejene s službeno inštrukcijo.

V gospodarsko-upravnih zadevah so podrejeni upravnemu oddelku vsi od tega oddelka upravljani oddelki in postaje, kakor tudi njihovi poveljniki, v zmislu službenega pravilnika I. del, točka 53. in se vrši torej službeno občevanje med upravnimi oddelki in postajami potom službenega oddelka.

§ 17.

Kot orožniškega nadzornika imenuje cesar na predlog ministra za deželno brambo kakega generala.

Ta je v svrhu izvrševanja vojaške službe v orožniškem krdelu; izvrševanja in nadzorovanja kazensko-pravnega postopanja in disciplinarne oblasti; pospeševanja enotnega značaja in vojaškega duha v tem krdelu; vodstva za izobrazbo častnikov in moštva, ter končno za neposredno nadzorstvo raznih službenih strok po časovnem nadzorovanju, prideljen ministru za deželno brambo kot odgovorni pomožni organ. Ravnati se mora po ministrovih odredbah in intencijah, ter mu je sploh v vseh slučajih neposredno podrejen.

Njegove posebne naloge in pravice so urejene s službeno inštrukcijo.

Orožniškemu nadzorniku je za pomožno službo pridodan kot pobočnik ritmojster I. razreda in potrebno pisarniško osebje.

Za vojaško kazensko pravo mu je prideljen kot pravni poročevalec deželnobrambni štabni častnik za pravno službo.

§ 18.

Popolnitev stanja častnikov in moštva je urejena postavnim potom.

O sprejemanju moštva odločuje dotično deželno orožniško poveljstvo. Sprejemati se sme samo orožnike na poskušnjo.

§ 19.

Poskusni orožniki se morajo najmanj tri mesece pri dopolnilnem oddelku teoretično poučevati, potem se pa v času, ki manjka še do poskusnega leta, izvežbati pri kaki orožniški postaji za praktično službo, nakar jih deželno orožniško poveljstvo uvrsti v definitivno stanje in imenuje za „orožnike“, če se je dognalo, da so telesno, duševno in moralično za to sposobni.

§ 20.

Za postajevodje se imenujejo samo oni orožniki, ki so dovršili šaržno (podčastniško) šolo ter z dobrim uspehom prestali predpisano skušnjo in ki so najmanj skozi šest mesecev popolnoma zadovoljivo poveljevali kaki postaji.

Za stražmojstre se imenujejo samo oni izvrstni postajevodje, ki so za to sposobni vsled obširnejšega znanja, inteligence in službenih izkušenj in ki so se odlikovali po posebni zanesljivosti.

Poveljevati morajo najmanj skozi šest mesecev okrajni orožniški postaji, ter jih mora v tem času štabni častnik ali poveljnik oddelka natančno nadzirati ter se o njihovi sposobnosti za napredovanje prepričati.

Za imenovanje podčastnikom za računsko službo je potrebno, da dotičnik, mesto v predstojećem odstavku predpisane preizkušnje prebije tako preizkušnjo v dobi treh mesecev pri kakem upravnem oddelku. Oni podčastniki, ki hočejo, da se jih imenuje računskim stražmojstrom, se morajo podvreči posebni preskušnji pri ministrstvu za deželno brambo. Ravno to velja tudi glede preizkušenih računskih stražmojstrov, ki se poganjajo za to, da se jih imenuje računovodjem.

§ 21.

Povišanje orožnika za postajevodjo, kakor tudi tega za stražmojstra, če se vporablja za izvršilno službo, izvrši le po zaslišanju službenega oblastva glede sposobnosti — deželni orožniški poveljnik, oziroma orožniški nadzornik.

§ 22.

Spopolnjevanje častniškega stanja je določeno v § 21. zakona z dne 25. decembra 1894.

Stražmojstri se morejo pripustiti k častniški skušnji, ako imajo primerno predizobrazbo, izvrstne konduite in če so lepega vedenja.

Po z dobrim uspehom prestani skušnji jih imenuje minister za deželno brambo kadetom, in se pridele oddelnim poveljnikom v svrhu praktične uvedbe v častniško službo.

Pri nastalem pomanjkanju častnikov se imenujejo častniškim namestnikom in se jim poveri kako izpraznjeno poveljstvo oddelka.

(Dalje na str. 93.)

izkaz stanja c. kr. orožništva.¹⁾

Šarža	Deželno orožniško poveljstvo št.														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
	Avstrija pod Anižo	Češko	Tirolsko in Predaleško	Moravsko	Galicija	Štajersko	Primorsko	Avstrija nad Anižo	Dalmacija	Šlezija	Solnograško	Kranjsko	Bukovina	Koroško	
	število														
Polkovniki	1	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	5
Podpolkovniki	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	1	—	1	1	7
Majorji	—	2	—	—	4	—	—	—	—	1	—	1	—	—	8
Ritmojstri I. razreda	3	7	3	3	5	3	1	—	1	1	—	2	1	—	30 ²
Ritmojstri II. razreda	—	3	—	—	6	1	1	1	2	—	—	—	—	1	15
Nadporočniki	2	5	5	5	14	2	1	1	3	—	1	—	—	1	40
Poročniki	3	4	1	1	16	1	1	2	2	1	—	2	5	—	39
Ritmojstri - računovodje I. raz.	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	4
Ritmojstri - računovodje II. raz.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2
Nadporočniki-računovodje	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	1	5
Poročniki - računovodje	—	1	—	—	2	—	—	1	—	1	—	—	—	—	5
Računski stražmojstri	1	2	1	1	4	1	1	1	1	—	—	1	1	1	16
Pisarniški sluge I. razreda	1	1	—	—	—	1	1	1	1	1	—	1	—	1	9
Pisarniški sluge II. razreda	1	1	1	1	2	—	—	—	—	—	1	—	1	—	8
Stražmojstri	22	101	29	36	88	24	12 ³	13	17	9	6	13	11	9	390 ³
Postajevodje	132	331	123	170	406	130	55 ³	65	110	42	27	70	78	50	1789 ³
Orožniki	479	1302	455	586	2083	427	225 ³	220	502	137	98	215	244	158	7121 ³
Skupaj	646	1762	620	805	2631	592	300	306	641	193	135	306	343	223	9493

¹⁾ Za l. 1895. s pridržkom ustavne odobritve državnega proračuna.²⁾ K temu še 1 ritmojster I. razreda kot adjutant orožniškega nadzornika.³⁾ K temu so še prideleni: 2 stražmojstra, 5 postajevodij in 66 orožnikov kot stražni oddelek pri pomorskem arzenalu v Pulju.

§ 23.

Skušnje za orožniške častnike kakor tudi za postaje vodje, potem skušnje za poskusne orožnike, se vrše pred mešano komisijo, sestojajo iz upravnih uradnikov in orožniških častnikov.

Podrobnejša določila glede teh skušenj so urejena z izvršilnim predpisom k zakonu z dne 25. decembra 1894.

§ 24.

V orožniško službo vpoklicani častniki nastopijo z dnem vstopa postavno določeno poskusno službo, ki jo morajo dovršiti najmanj tekom treh mesecev pri štabu kakega deželnega orožniškega poveljstva. Potem se dodele za več mesecev v svrhu uvedbe v praktično in z obhodi združeno službo poveljstvu kakega upravnega oddelka, in morajo zadnjega pol leta poskusne službe, če le mogoče, samostojno voditi kak oddetek.

Po preteku poskusne dobe se morajo podvreči strokovni orožniški preskušnji, od katere vspeha je odvisno, ali se premeste v definitivno orožniško stanje, ali pa vstopijo zopet v prvotno krdele.

Pri posebno ozira vrednih okoliščinah more minister za deželno brambo izjemoma podaljšati poskusno dobo za tri mesece.

§ 25.

Napredovanje častnikov od poročnika navzgor se vrši po splošnih načelih, ustanovljenih v tozadevnih predpisih za c. in kr. armado.

Premestitev častnikov k c. kr. orožništvu odreja cesar.

§ 26.

Ženitna dovoljenja za moštvo izdaja minister za deželno brambo, oziroma v to pooblaščen deželno orožniško poveljstvo.

Praviloma ne sme število oženjenih orožnikov v okolišu enega deželnega orožniškega poveljstva presegati števila postaj.

§ 27.

Oprava častnikov in moštva je urejena s posebnim predpisom glede adjustiranja za c. kr. orožništvo.

Avstrijski izseljenci.

Avstrijski listi priobčujejo število izseljencev iz Avstrije v tuje države. Številke, ki jih naštevajo, kažejo, da nima skoro nobena država toliko izseljencev, kakor ravno Avstrija. To nas uči, da so pri nas nezdrave razmere, vsled katerih obračajo ljudje hrbet svoji domačiji in beže na tuje. Te številke so naravnost strašne in če bo šlo še več časa tako naprej, bo zmanjkalo naši državi v nekaj desetletjih kmetov in vojakov.

Čujmo! Samo v Zedinjene države se je naselilo od l. 1901 do l. 1910 skupno 8,706.097 ljudi. Ti ljudje so se izselili iz vseh držav na svetu. Med njimi so Japonci, Kitajci, Lahí, Francozi, Angleži, Nemci in Balkanci. Ali **največ** teh oseb je prišlo **iz Avstrije**, namreč **2,145.977** oseb. Vse druge države so zastopane z manjšim številom. Po narodnosti se razdele avstrijski

izseljenci tako-le: 254.152 Nemcev, 93.031 Čehov, 329.682 Slovakov, 398.347 Poljakov, 141.459 Rusinov, **345.519 Hrvatov in Slovencev**, 17.284 Lahov, 76.551 Rumunov, 314.780 Madžarov, 152.811 Judov in 22.361 oseb, ki niso povedale nikakega rodu in plemena. Iz teh števil vidimo jasno, da je izseljevanje Slovanov iz Avstrije naravnost strašno. Ako gre ta stvar tako naprej, mora priti do narodnega poloma, kajti vsi naraščaji, vsa rojstva nas ne bodo povzdignila nad druge, ako gre vse, kar odraste, z doma. Poljaki, Slovaki, Hrvati, Slovenci, Rusini, vse gre od doma, vse sili z rodne grude.

Med izseljenci je veliko takih, ki bi lahko doma dobili delo in kruh in bi jim ne bilo treba jemati v roke potne palice.

Seveda so vmes tudi taki, ki jih sila žene po svetu. Zato pa je predvsem dolžnost države, skrbeti za to, da se omeji izseljevanje in preskrbi ljudem kruha doma.

Gospodarstvo.

O tujskem prometu.

(Iz „Domoljuba“.)

V zadnjih letih se zelo dviga tujski promet po raznih krajih naše domovine. Vodstvo ima v rokah nalašč v ta namen ustanovljena „Deželna zveza za tujski promet“ v Ljubljani, kateri stoji na strani naš deželni odbor, vnet za vsak pošten napredek.

Druge dežele, n. pr. Švica, se imajo zahvaliti za svoje blagostanje v veliki meri tujskemu prometu. Tudi naši deželi bo dobro urejen tujski promet važen vir dohodkov.

Dobra pitna voda, lepe ceste, varstvo planin, električne centrale itd. bodo tudi tujcem nudile vse udobnosti. — Seveda je dolžnost prizadetih občin, da s primernimi uredbami privabijo v svoje kraje kar največ izletnikov. Poseben odsek občinskega odbora naj bi skrbel za sprehajališča, snažna pota, zdrava stanovanja, za primerne cene v gostilnah, pri izvoških, pazil naj bi pa tudi, da tujec, ki dela škodo po polju ali travniku, plača kmetu odškodnino. Denar, ki ga naloži občina v povzdigo tujkega prometa, se navadno dobro obrestuje, in le čudaki morejo biti v današnjih dneh nasprotniki te važne panoge narodnega gospodarstva.

Kmetško ljudstvo ima od prometa s tujci precej koristi, četudi največ v indirektni smeri. Kjer je razvit tujski promet, se naseli mnogo obrtnikov, ki plačujejo velike direktne davke in — občinske naklade, kar našemu kmetu, ki bi moral pri plačevanju drugače še veliko globlje seči v žep — ne more biti vseeno. Tujski promet je poleg tega tudi zelo dvignil cene poljskim pridelkom, živini itd., kar je tudi v prid poljedelca. Sicer pa mora biti vsaka soseska vesela, ako se dvigne denarna moč občine, naj prejema denar naravnost v roke že potem kmet, obrtnik, voznik ali kdorkoli izmed občanarjev.

Vprašanja in odgovori.

86. Županstvo R.

Vprašanje (uradno na dež. odb.):

Z ozirom na okrožnico z dne 29. maja 1913, št. 8798 prosi županstvo pojasniti, je-li dopustno pri pošiljavi denarja uračunati 5 h za poštino od pobranih občinskih naklad, ker se ti odtegnejo po dacarju od izkazanega zneska na pobotnici, in županstvo potem pobotnice ne popravlja, izkaza za 5 h pa nima, da bi se pridejal k občinskim računom. Obenem se naprosi, naj se dacarjem zaukaže, da na poslani pobotnici ne datirajo dneva 21. vsakega meseca, ker denar dobi županstvo še le potem čez nekaj dni, in županstvo ne more natančno dneva sprejema ustaviti.

Končno se vpraša: Ali sme občinski odbor dacarju dati kako nagrado koncem leta, in če jo sme dacar zahtevati oziroma zaprositi za-njo občinski odbor?

Odgovor (uradno pojasnilo d. o.):

1. Ako dacar pri pošiljavi občinske naklade odračuna znesek 5 h oziroma poštino za nakaznico in kuverto, v kateri pošlje protipis in tiskovino za pobotnico, potem ne postopa pravilno, ker bi moral dotične stroške pokriti iz uradnega pisarniškega pavšala. Dalje bi tudi moral na tiskovini za pobotnico, če jo že deloma izpolni, vsaj izpustiti dan, da ga županstvo samo pripiše tačas, kedar dobi denar in podpiše pobotnico.

2. Nadzorništvo deželne naklade je z okrožnicama z dne 28. novembra 1906, št. 1478, z dne 13. januarja 1911, št. 192, vsem dacarjem strogo prepovedalo, za pobiranje občinskih doklad k užitnini na vino in meso ter naklad na žganje in pivo od županstev zahtevati kakih nagrad.

Zakupnik užitnine je namreč v zmislu § 15. zakupne pogodbe zavezan občinske doklade pobirati in oddajati občinam brezplačno, za pobiranje občinskih naklad na žganje in pivo pa občine plačujejo 10% režijski prispevek in plačajo potrebne tiskovine.

Z ozirom na to torej ni nobeden opravičen od njih zahtevati kakih posebnih plačil bodisi v eni ali drugi obliki.

87. Gospod I. P. v T.

Vprašanje:

Pri nas ima ena stranka še mnogo glasovnic za občinske volitve od popred, — namreč od prejšnjega župana. Te glasovnice pa nimajo občinskega pečata. — Ali moremo določiti, da bodo pri prihodnjih občinskih volitvah veljavne le one glasovnice, ki imajo tudi občinski pečat?

Odgovor:

V prvi vrsti se nam zdi čudno, kako je sploh mogoče, da pride dotična stranka v posest glasovnic. — Ali jih je morda bivši župan odnesel iz občinskega urada? — Prepričajte se o tem in napravite potem poročilo na pristojno oblastvo!

Glede veljavnosti glasovnic pa stoji c. kr. deželna vlada na stališču, da so veljavne le one glasovnice, ki jih dobe občine od deželnega odbora in ki jih potem občine dostavijo volilcem po § 18. ob. vol. reda. — Ali naj imajo potem glasovnice občinski pečat, ali ne, — jasnosti o tem še ni. — Predpisano gotovo ni, da bi morale biti opremljene ž njim, a veljavne so tudi, če ga imajo. Torej smo mnenja, naj postopajo občine v tem oziru samostojno, kakor se jim zdi primerneje.

88. Županstvo Begunje; Gor.

Vprašanje:

V naši občini so nekateri posestniki, ki vozijo tupatam po zimi les za lesne trgovce; po leti za to vožnjo nimajo časa zaradi poljskega dela. — Do sedaj se ni nikdo brigal za ta postranski zaslužek posestnikov, ki imajo po zimi čas, da si malo prislužijo z vožnjo. V zadnjem času pa so bili pozvani dotični posestniki k davčni oblasti, kjer so morali vzeti vsi obrtne liste, ker bi bili v nasprotnem slučaju kaznovani. — Vsled tega vprašamo:

Ali morajo kmetje, ki ne vozijo redno lesa in ki za vožnjo lesa nimajo nalašč živine ter tudi ne hlapca, za omenjeni postranski zaslužek res imeti obrtni list oziroma plačevati obrtni davek? —

Odgovor:

Stvar ni dovolj jasna, da bi Vam mogli dati kak točen odgovor. Za vožnje, kakoršne imate v mislih, po našem mnenju ni treba obrtnega lista, če tudi se te vožnje vršijo v obsegu, da jih je smatrati za posebno obrt. Sicer pa „davčna oblast“ ne izdaja obrtnih listov, ampak c. kr. okr. glavarstvo kot „obrotna oblast“.

Priporočamo Vam, da se dotični posestniki obrnejo naravnost na c. kr. okrajno glavarstvo za pojasnilo; kajti pojasnila dajati so dolžni tudi vsi c. kr. uradi.

89. Županstvo Volčji potok.

Vprašanje:

V tukajšnji občini je graščak, ki vsako leto prodaja seno na travnikih. — Ker je bilo pisano v lanskem letniku „Občinske Uprave“ v št. 11. (na strani 83), da se dražbeni ubožni odstotek lahko iztirja za 30 let nazaj, prosimo pojasniti:

Ali se more dotičnega graščaka prisiliti, da bi plačal za vseh 30 let, kolikor ni plačal ubožnih odstotkov od danes nazaj, — in po kateri postavi? Plačal pa je za vsa leta 1909 do 1912.

Odgovor:

Pobiranje ubožnega odstotka ob vseh prostovoljnih javnih dražbah je zakonito uvedeno že po dvornem dekretu od 25. aprila 1812, z. j. z. 987, dalje po dekretu dvorne pisarne od 24. marca 1837, z. j. z. 187, in po ministrskem ukazu od 20. avgusta 1855, drž. zak. št. 146; pri nas je pobiranje ubožnega odstotka določeno v § 31:3 ubožne postave za Kranjsko z dne 28. avgusta 1883 dež. zak. št. 17.

Ker je po § 35. te postave občinski odbor glede ubožne oskrbe sklepajoči in nadzorujoči organ, naj ta sklene, da se izterjajo od dotičnega graščaka ubožni odstotki od vseh tekom 30 let izvršenih prostovoljnih prodaj sena potom javnih dražb, če so se res tudi vršile v zmislu postavnih predpisov. Seveda pa mora županstvo popred ugotoviti t. j. dognati, da so se javne dražbe vršile in koliko da so znašala dotična izkupila, da se more ubožni odstotek odmeriti. O sklepu občinskega odbora naj se dotični graščak po županstvu pisмено obvesti — oziroma naj se mu pošlje plačilni poziv; — to obvestilo (poziv) pa mora obsegati pravni pouk glede pritožbene pravice.

Doba zastaranja nastopi vsekako še le po 30 letih. Tozadevno veljajo določila §§ 1478, 1479, občega državlanskega zakonika.

S tem, da je graščak za nekaj let plačal ubožni odstotek, je pa že tudi sam priznal dolžnost plačevanja te zakonito uvedene dajatve.

90. Županstvo Lj. (Štaj.)

Vprašanje:

1. Ali je „testament“, ki ga pusti testator spisati in ga podpiše v pričo treh prič, treba potem vsako leto na novo podpisati? Ali je vedno veljaven prvi?

2. Ali je tudi tak testament, ki ga pusti kdo spisati in ga v pričo 3 prič prizna za svojo poslednjo voljo ter ga lastnoročno podkriža, (ker ne zna pisati), treba vsako leto na novo podkrižati? Ali je vseeno veljaven tudi brez tega?

Odgovor:

Vsaka oporoka, ki je spisana v postavni obliki po določilih občega državlanskega zakonika, — ostane veljavna toliko časa, dokler se ne uniči ali pa v postavni obliki ne prekliche; (§§ 713, 717, 718 i. dr. obč. drž. zak.)

Ni torej treba oporoke (testamenta) niti na novo podpisovati niti podkriževati, dokler ima ostati nespremenjena.

Pač pa se razume, da se mora vsak nov dostavek, sploh vsaka sprememba oporoke izvršiti v prav tisti obliki, kakor se je napravila prvotna oporoka.

91. Gospod A. S. v P.

Vprašanje:

Naš gospodarski odbor oziroma podžupan sam je izročil pod roko napeljavo okoli 40 voz gramoza na občinsko cesto za precej drago plačilo, ne da bi se bil pogodil glede plačila od kubične mere, ampak kar po 2 K od voza. Ko bi se bil dal gramoz na dražbo, bi bil kdo ceneje prevzel.

Zvedeli smo pa, da je župan sam prevzel to dobavo. Potegnil je namreč početkom leta 83 K kot tangentno lovske najemnine za naš gospodarski odbor, ki jo hoče prav na lahek način sam zaslužiti, ne da bi jo odrajal gospodarskemu odboru. — Prosim pojasnila:

Ali je kompetenten sam podžupan (načelnik gospodarskega odbora) dobavo gramoza pod roko izročiti na tak način, in to celo županu? — Poprava ceste pripada 45 interesentom, ravno tako pa tudi lovska najemnina. — Ali je tako postopanje dopustno, — in ali bi se ne bilo moralo dati dovažanje peska na dražbo?

Odgovor:

Pravilno tako postopanje vsekako ni. — Poraba lovske zakupnine v javne namene je pač dopustna, če proti temu ni ugovorov, torej če nobeden izmed upravičenih posestnikov ne zahteva razdelitve tega denarja.

Ce je torej župan pridržal lovske zakupnine v ta namen, da si enostavno plača ž njo svoj zaslužek, gotovo ni postopal pravilno, ampak bi bil moral izročiti denar gospodarskemu odboru. — Ta pa bi bil moral storiti glede dovažanja gramoza in tozadavnega pokritja stroškov sklep v postavni obliki.

Sicer pa ne vemo, kako pride gospodarski odbor do tega, da oskrbuje popravo občinskih cest, ker je to stvar občinskega odbora.

Seveda tudi ni pravilno in rekli bi — ne ravno lepo, če kak na čelu avtonomne uprave stoječ funkcionar enostavno pridržuje za se ali pa gleda na to, da pritegne na se izvrševanje raznih del za občine in vasi in išče na ta način — na kvar občanov dobička v višji meri nego mu gre. — Toda druge pomoči proti temu ni, razven v postavnem roku mogoče pritožbe proti tozadavnim sklepom.

Stavite predlog v seji, da se mora o oddaji vseh del popred sklepati v seji.

Opozarjamo, da so taki sklepi gospodarskega odbora pod ravno tako kontrolo javnosti, kakor sklepi občinskega odbora, in da je ravno tako mogoča proti njim v postavnem roku pritožba, kakor proti zadnjim.

92. Gospod I. E. v T.

Vprašanje:

Pri nas so razpoloženi volilni imeniki za občinske volitve. — Nasprotna stranka hoče vse imenike večkrat prepisati. — Tega pa občinski predstojnik ne pripusti, sklicujoč se na § 17. obč. volilnega reda, ki govori le o vpogledu, ne pa o prepisovanju volilnega imenika. — Ali je to stališče pravo?

Odgovor:

V tem slučaju ne govori zakon ne za — ne proti. — Zato smo se tudi že mi nekoč postavili na stališče, da proti prepisovanju volilnih imenikov ne more biti pomislekov. — Če se danes nekoliko oddaljimo od tega stališča, ima to svoj razlog v tem, ker smo se prepričali, da se je ponekod prepisovalo tudi s tem namenom, da bi bil drugim občanom vpogled v volilne imenike — če ne onemogočen — pa vsaj otežkočen. — To pa ne sme biti!

Ce se torej postavimo na strogo postavno stališče, kakor določa § 17. obč. voliln. reda, moramo le izreči, da je postavno vtemeljen samo vpogled v volilne imenike, ne pa tudi prepis. — Če torej občinski predstojnik komu odreče ali zabrani prepisovanje volilnih imenikov, postopa na vsak način tudi popolnoma pravilno, ker ima pravico postopati v tem oziru samostojno, dočim ima stranka potem pravico uveljavljati svojo zahtevo pritožbenim putem. — Na vsak način je pravilneje, da zastopa župan ono stališče, ki je v postavi vtemeljeno, pred onim, za katero govori le praksa. Postavno vtemeljen pa je le vpogled, ne pa prepis volilnih imenikov. — Če bi bil postavodajalec imel namen določiti tudi dopustnost prepisovanja, bi bil to v zakonu izrečno določil, kakor je to storil glede izročanja prepisov v volilnem redu za mesto Ljubljano (v § 20.).

93. Županstvo K. Ž.

Vprašanje:

Županstvo je prišlo na sled raznim nerednostim bivšega umrlega župana. Izdal je več ženitovanjskih zglasnic ter prejel več vplačanih sodnijskih denarnih kazni, kar je sicer zabeleženo v opravljenem zapisniku, ne pa prejem zneskov v blagajniškem dnevniku. Na ta način je bila občina oškodovana za kakih 250 K. — Vsled tega prosimo pojasnila: Ali in kako bi se dalo izterjati ta primanjkljaj od vdove županove, ki je postala med tem že drugič vdova? — Ona je sedaj posestnica posestva svojega umrlega moža, pravi pa, da iz tega posestva ne bo plačevala, kar je mož za pravil občini, ker je prevzela posestvo po sodnijski cenitvi. — Sicer je pa posestvo mnogo več vredno, nego je bilo cenjeno.

Odgovor:

Ker se je bivši župan okoristil s tujim, — v tem slučaju javnim denarjem in imel od tega dobiček, ki ga ni bil deležen le on sam, ampak tudi njegovi dediči odnosno nasledniki, — in v kolikor še ni nastopila doba zastaranja (30 let), — ima po našem mnenju občina na vsak način pravico, zahtevati povračilo storjene škode.

Opozarjamo Vas pa, da je to le naše mnenje, ker odločevati ima o Vašem odškodninskem zahtevku

samo sodišče. — Ne preostaja Vam torej drugega, nego da se obrnete naravnost na sodišče, ako to sklene občinski odbor. Pri sodišču se Vam bo natančno povedalo, če imate upanje na uspeh; dajati pojasnila je tudi dolžnost sodnikova, ne le soditi.

Upravna oblastva ne morejo v tem slučaju ničesar ukreniti.

94. Županstvo St. Crucis.

Vprašanje:

Je-li županstvo opravičeno, brez dovoljenja višje oblasti izvršiti rubežen? — Kdaj oziroma v katerih slučajih je to dovoljeno?

Odgovor:

Županstvo sme le v zadevah, ki spadajo v lastni delokrog občine izvrševati rubežen na podlagi § 84 obč. reda, v kolikor ga v to opravičuje to postavno določilo. — Če ima n. pr. pobirati županstvo občinske doklade, naklade na pivo ali žganje, ali po kakem pravomočnem sklepu občinskega odbora določene prispevke za sklad v svrhu poprave občinskih ali drugih cest in poti; ali n. pr. če se je pravomočno sklenilo izvrševanje tlake, za one pa, ki bi ne prišli na delo, — določilo plačevanje v gotovini, — sme vse tu navedene davščine izterjovati županstvo po svojih lastnih organih na podlagi določb § 84 obč. reda. — Ravno tako se v tem smislu lahko izterjavajo občinske takse in pasji davek.

V vseh drugih slučajih sme izvršiti rubežen le na ukaz sodni ali političnih oblastev. — Če bi se torej n. pr. kaka zasebna stranka obrnila na županstvo, da bi za njo izvršilo rubežen, županstvo tega ni upravičeno storiti.

Raznoterosti.

Važna iznajdba. V učenjaških krogih dobro poznani profesor dr. Mihael I. Pupin, rodом Srb, se je vrnil iz Philadelphije v New-York. V Philadelphiji je predaval pred konferenco učenjakov o svoji najnovejši iznajdbi, ki bo pri brezžičnem brzojavu velikega pomena. Dr. Pupin je bil učenec znanega učenjaka Thomas Edisona in je sedaj že nekaj let profesor elektromehanike na Columbia-univerzi v New-Yorku; sestavil je že več električnih strojev in naprav, ki presegajo celo iznajdbe njegovega mojstra Edisona. Na tem zborovanju učenjakov v Philadelphiji se je splošno naglašalo, da bo v kratkem mogoče brzojaviti brezžičnim putem okoli in okoli sveta. Dosedaj je bilo mogoče pošiljati slične brzojavke samo v daljavi 3000 milj preko morja, na suhem pa 2000 milj, ker brezžični tok v toliki daljavi običajno opeša. S Pupinovim novim aparatom bo pa mogoče to razdaljo podvojiti ali potrojiti. Iz New-Yorka se bo poslalo torej lahko brezžično vest naravnost v Yokohamo na Kitajskem. Prof. Pupin je sestavil nov brezžični aparat s posebno odvajalno pripravo. Ta aparat bo sprejemal brezžične vesti iz velikih daljav in bo električni tok magnetičnim putem ojačil za nadaljno cirkulacijo.

Kranjska deželna banka v Ljubljani

v deželnem dvorcu — vhod v Gosposki ulici 2.

Obrestuje hranilne vloge po

$4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka. Obresti se pripisujejo glavnici polletno. Vloge v tekočem giro-računu in na blagajniške liste po najugodnejših pogojih.

Daje komunalna posojila

občinam, okrajnim in šolskim odborom ter zdravstvenim zastopom, v

$4\frac{1}{2}\%$

komunalnih zadolžnicah.

Hipotekarna posojila

v zastavnih listih po

$4\frac{1}{2}\%$.

Eskomptuje menice denarnih zavodov in daje lombardna posojila. Prodaja lastne pupilarno-varne komunalne zadolžnice in zastavne liste.

Banka je pupilarno varen zavod ter jamči zanjo dežela Kranjska.

Uradne ure za stranke vsak delavnik od pol 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne.